

YENİ İLKÖĞRETİM MATEMATİK DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN DEĞERLENDİRME ÖĞESİNE İLİŞKİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ¹

TEACHERS' PERCEPTIONS RELATED TO THE EVALUATION COMPONENT
OF THE EDUCATION PROGRAM OF PRIMARY SCHOOL EDUCATION
MATHEMATICS STUDIES

Saadet ORBEYİ²
Bülent GÜVEN³

ÖZ

Bu araştırmada, 2005–2006 öğretim yılında uygulamaya konan İlköğretim Matematik Dersi (1–5. Sınıf) Öğretim Programı'nın değerlendirme ögesine ilişkin öğretmen görüşlerini belirlemek amaçlanmıştır. Araştırmada Çanakkale, Edirne ve Eskişehir illerinde görev yapan sınıf öğretmenlerinden random yolla seçilen 459 katılımcıya araştırmacılar tarafından geliştirilen veri toplama aracı uygulanmıştır. Toplanan veriler istatistiki açıdan sınanmış ve sınama sonucunda ulaşılan bulgulara dayalı olarak; sınıf öğretmenlerinin İlköğretim Matematik Dersi (1–5. Sınıf) Öğretim Programı'nın değerlendirme ögesine ilişkin görüşleri arasında; görev yaptıkları il ve hizmet içi eğitim alma değişkenlerine göre anlamlı fark bulunurken, mesleki deneyim, eğitim durumu ve okutulan sınıf düzeyi değişkenlerine göre anlamlı fark olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar sözcükler: Eğitim-Öğretim, İlköğretim, Matematik Dersi, Öğretim Programı

ABSTRACT

In this research, it is aimed to determine teachers' perceptions related to the evaluation component of the education program of the primary school education mathematics lesson which was put into practice in the 2005-2006 educational year. A data collecting instrument developed by the researchers was applied to 459 participants selected randomly from among classroom teachers in Çanakkale, Edirne and Eskişehir. Based on the statistically tested collected data and findings, it was seen that, on the one hand, there was meaningful difference between teachers' perceptions related to the evaluation component of the education program of primary school education mathematics lesson according to variables of the province they worked and whether they took in-service training or not; on the other hand, there was no meaningful difference according to the variables of career experience, educational background, and class level they taught.

Key words: Education-Instruction, Primary School, Mathematics, Instruction Program

¹Bu çalışma "İlköğretim Matematik Dersi Öğretim Programı'nın Öğretmen Görüşlerine Dayalı Olarak Değerlendirilmesi" başlıklı lisansüstü tez çalışmasından üretilmiştir.

²Sınıf Öğretmenliği Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi. E-Posta: sadorbeyi@yahoo.com

³Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü. E-mail: bulentg@comu.edu.tr

GİRİŞ

Toplumsal gelişmenin gerçekleşebilmesi büyük ölçüde ülkelerin eğitim sistemlerine bağlıdır. Eğitim sisteminin de çağın gereklerine uygun bir şekilde düzenlenebilmesi nitelikli eğitim programlarının geliştirilmesini gerektirmektedir. Bilgi toplumunun yükselen değerleri arasında; sürekli öğrenmeyi alışkanlık haline getirmesi gereken insan modeli yer almaktadır. Bu durumda eğitim sisteminin, yeni değerleri kazandıracak alt yapıya sahip olup olmadığının irdelenmesi konusu ortaya çıkmaktadır (Arslan ve Eraslan 2003, s.1).

Eğitim sistemlerinin temelini eğitim programlarının oluşturduğu düşünüldüğünde; uygulanan programların aksaklık ve eksikliklerinin giderilmesi, programların toplumsal ve bilimsel değişmelere göre yeniden düzenlenmesi ve bununla beraber eğitimde niteliğin artması beklenir (Erden 1993, s.1).

Programlar; ulaşılabilecek amaçları ve belli ilkelere göre düzenlenecek içeriği, uygulanacak yöntemleri, destekleyici araç-gereçleri, amaçlara ne kadar ulaşılabildiğini gösteren değerlendirme ölçütlerini kapsamaktadır (Gözütok 2003, s.44). Hazırlanan bir eğitim programının pilot okul ya da kurumlarda denenmesi, denen programın, uygulamadan elde edilen veriler doğrultusunda yeniden incelenip geliştirilmesi ve tüm okullarda uygulanmaya başlanması, hazırlanan programın başarısı ve eğitim-öğretim hizmetinin niteliği açısından son derece önemlidir. Deneme ve geliştirme aşamalarından sonra uygulanmaya başlanan bir eğitim programının ise zaman zaman programla ilgili tüm kesimlerden görüş alınarak, uygulamadaki sorun ya da durumlar belirlenerek bilim ve teknolojiye gelişmeler doğrultusunda yeniden ele alınması gerekmektedir (Gürkan 2004, s.31). Programın etkililiğinin sorgulanması ve değerlendirilmesi, programın geliştirilmesi için bir başlangıç noktası oluşturmaktadır (Özdaş ve diğerleri 2005, s. 241).

Eğitim programlarının değerlendirilmesi, programların geliştirilmesi için gerekli hatta zorunludur. Bu gerekliliğin nedeni program değerlendirme çalışmalarının program geliştirme için geri bildirim sağlama özelliğidir. Programları daha etkili hale getirecek doğru kararların alınabilmesi, bu kararların dayanaklarının bilimsel çalışmalarla araştırılmasına ve uygulamaların değerlendirilmesine bağlıdır. Değerlendirme, etkinlik ve işlemlerin anlamını ve değerini tespit eden sistematik bir süreçtir (Phillips 1997, s.36). Bu süreç, gerçek sonuçlarla beklenen sonuçlar arasında bir karşılaştırma yapılmasına olanak sağladığı gibi gelecekteki etkinlikler için de bir sonuca varılmasına yardım eder (Kısakürek 1983, s.239).

Eğitim sistemi içinde ilköğretim kurumları, öğrencilerin hem toplumsal rollerini benimsemeleri hem de daha sonraki eğitim ortamlarına hazırlanmaları açısından temel basamak durumundadır. Her düzeydeki eğitim kurumlarında olduğu gibi ilköğretim kurumlarında da eğitim uygulamalarının niteliğini en

çok etkileyen değişkenlerin başında, eğitim programları gelmektedir (Yılmaz 2006, s.1). Eğitim programlarının gelişen ve değişen koşullar altında yeniden düzenlenmesi, bireyin ve toplumun gereksinimlerine yanıt verecek şekilde sürekli geliştirilmesinin gerekliliği, eğitimdeki toplumsal değişimler, insan hakları alanındaki gelişmeler, öğrenmenin demokratikleşmesi, kişinin ilgi, yetenek ve tercihlerine odaklanması gibi nedenler alternatif eğitim programlarının yapılandırılmasına zemin hazırlamıştır (Bilen 1996, s.5).

Çağdaş eğitim anlayışına göre birey, edindiği bilgiyi yeni bilgiler edinmek için kullanan, olayları derinliğine kavrayan, eleştirel düşünen, muhakeme eden, bilimsel düşünme ve problem çözme gibi zihinsel becerileri kullanan ve geliştiren kişidir. Bu becerilerin geliştirilmesinde ilköğretim programlarında yer alan matematik dersinin önemli bir yeri bulunmaktadır.

Örüntülerin ve düzenlerin bilimi olarak tanımlanan Matematik dersi, öğrencilere, fiziksel dünyayı ve sosyal etkileşimleri anlamaya yardımcı olacak geniş bir bilgi ve beceri donanımı sağlamaktadır. Matematik dersinde alınan eğitim sayesinde çocuklar şekiller ve semboller üzerine kurulmuş evrensel bir dil edinirler ve bu dili kullanarak matematik problemlerini rahatça çözebilirler. Matematik eğitiminin, yaratıcılığı geliştirme, estetik gelişimine katkı sağlama gibi yararları da vardır.

İnsan hayatı için öneminden ve bilimsel hayatın gelişmesine olan katkısından ötürü, matematik eğitimi gün geçtikçe daha bir önem kazanmakta ve matematik öğretimine, okul öncesinden başlayarak, ilköğretim ve sonrasında geniş bir zaman ayrılmaktadır (Altun 2002, s.7). Bu durum, toplum, eğitim, bilim ve teknoloji alanında meydana gelen ilerlemelere ve gelişmelere paralel olarak matematik programlarının sürekli düzenlenmesini ve gelişen bilim içerisinde yenilenmesini bir gereklilik olarak karşımıza çıkarmaktadır. Cumhuriyetin ilanından sonra 1924, 1926 1930, 1936, 1948 ve 1968 yıllarında gereksinimler çerçevesinde ya da dünyadaki gelişime ayak uydurabilmek amacı ile ilköğretim okulları programları geliştirilerek uygulamaya konmuştur. Davranışçı yaklaşımın ön plana çıkması, ürüne önem veren bir yapıya sahip olmaları ve uygulamada öğretmeni merkeze almadan kaynaklanan kimi sorunlarla karşılaşılması gibi faktörler bu programların sürekli eleştiri almasına neden olmuştur.

MEB, sekiz yıllık eğitimin bir bütün olarak yapılandırılmasını sağlamak amacıyla 2004–2005 öğretim yılında 9 ilde (Ankara, Bolu, Diyarbakır, Hatay, İstanbul, İzmir, Kocaeli, Samsun ve Van) ve 120 pilot okulda İlköğretim (1–5. Sınıflar) Yeni Matematik Dersi Öğretim Programını uygulamaya koymuştur. Yeni programın hazırlanması sürecince “Her çocuk matematiği öğrenebilir” ilkesinin temel alındığı, bu konuda öğrencilerin öğrenmelerini kolaylaştırabilmek amacıyla, matematikle ilgili kavramların somut ve sonlu yaşam modellerinden yola çıkılarak kazandırılmaya çalışılacağı (MEB, 2005) vurgulanmıştır. Programda matematik dersinin önemli hedefleri arasında öğrencilerde bağımsız düşünebilme ve karar verebilme, öz düzenleme gibi

bireysel yetenek ve becerilerin geliştirilmesinin yer aldığı görülmektedir. Bu önemli hedeflere ulaşma sürecinde öğretmen ve öğrencilerin rollerinin de değiştiği, bu bağlamda; öğrencilerin, zihinsel ve fiziksel olarak aktif katılımcı, düşünen, sorgulayan, tartışan, problem çözen, öğretmen rollerinden kimilerinin ise, motive eden, yönlendiren, etkinlik geliştiren, düşündüren, tartıştıran, uygulayan ve sonucu ve süreci başarılı bir biçimde değerlendiren olduğu ifade edilmektedir. Programda öğrenme-öğretme sürecinde öğrencilerin başarılarını saptamak, eksikliklerini belirlemek, öğretim yöntemlerinin etkinliğini anlamak, programın zayıf ve güçlü yanlarını ortaya çıkarmak amacıyla ölçme ve değerlendirme yapılması gerektiği belirtilerek, değerlendirmenin öğrenme sürecine önem verecek biçimde, öğrencinin gelişimini izleme yoluyla gerçekleştirilmesi istenmektedir.

Öğretmenlerin değerlendirme yaparken göz önünde bulundurmaları gereken hususlar ise; öğrencilerin matematiği günlük yaşamda uygulama dereceleri, problem çözme yeteneklerinin gelişme düzeyi, akıl yürütme becerilerinin gelişimi, matematiğe yönelik tutumlarının durumu, öz düzenleme becerilerinin gelişim durumu, sosyal becerilerinin gelişim durumu, estetik görüşleri ile matematikle iletişim kurabilme düzeyleri şeklinde yeni programda sıralanmaktadır. Önceki öğrenmelerin sonrakileri etkilediği, eksik ya da yanlış öğrenmelerin ise sonraki öğrenmeleri engellediği gerçeğinden hareketle, öğrenme-öğretme sürecinde zaman zaman yazılı ve sözlü sınavanın yanında tartışma, sunum, deney, sergi, proje, gözlem, görüşme, gelişim dosyası, öz değerlendirme, akran değerlendirme vb. türde uygulamaların gerçekleştirilmesi gerektiği yine programda açıkça ifade edilmektedir. Günlük çalışmalar değerlendirmek istendiğinde ise matematik günlükleri, ödev ve alıştırmalar, kısa sınavlar, kontrol listeleri ve görüşme formları kullanmaları konusunda öğretmenlere örnekler sunulmaktadır.

Programda süreç değerlendirilmek istendiğinde önerilen değerlendirme türlerinin, öğrenci ürün dosyası ve performans gözlemi şeklinde sıralandığı görülmektedir. Öğrencilerin duyuşsal özellikleri ve öz düzenleme becerilerini değerlendirme boyutunda ise, öğretmenlerin, kontrol listeleri ya da gözlem formları yardımıyla öğrencilerini gözlemeleri, tutum ölçekleri kullanmaları yönünde öneriler sunulmaktadır. Yeni programda öğrenci başarısı hakkında karar verilmesi konusuna gelindiğinde ölçme araçlarından elde edilen verilerin, özel ve genel değerlendirme yöntemleri bir arada kullanılarak sonuca gidilmesi gerektiği ifade edilmektedir.

Bir yıllık pilot uygulama sonrasında 2005–2006 öğretim yılında ülke genelindeki tüm ilköğretim okullarında İlköğretim Matematik Dersi Öğretim Programı uygulanmaya başlamıştır. Yeni programların etkililiğini belirlemek amacıyla uygulamayı gerçekleştiren öğretmenlerin görüşlerinin alınması işleminin, program değerlendirme ve geliştirme sürecine önemli katkılar sağlayacağı bir gerçektir. İlköğretim alanında gerçekleştirilen program değerlendirme araştırmalarına destek sağlayarak tamamlayıcı olacağı,

matematik dersi öğretimine ilişkin yapılacak araştırmalara yol göstereceği düşünülen çalışma yukarıda ifade edilen gereksinimlerden hareketle gerçekleştirilmiştir.

ÇALIŞMA

Amaç

Yeni İlköğretim (1–5. Sınıflar) Matematik Dersi Öğretim Programı'nın değerlendirme ögesine ilişkin sınıf öğretmenlerinin görüşlerini belirlemek, belirlenen görüşlere dayalı olarak var olan durumu ortaya koymak ve böylece programın etkililiği konusunda öngörude bulunmak şeklinde oluşturulmuştur. Temel amaç doğrultusunda aşağıdaki alt problemler araştırılmıştır:

- 1) Araştırmaya katılan Sınıf Öğretmenlerinin Matematik Dersi Öğretim Programı'nın değerlendirme ögesine ilişkin görüşleri nasıl bir dağılım göstermektedir?
- 2) Araştırmaya katılan Sınıf Öğretmenlerinin Matematik Dersi Öğretim Programı'nın değerlendirme ögesine ilişkin görüşleri,
  - a) Mesleki deneyim
  - b) Eğitim durumu
  - c) Görev yapılan il
  - d) Okutulan sınıf düzeyi
  - e) Hizmet içi eğitim alma durumu değişkenleri açısından farklılık göstermekte midir?

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Betimsel nitelikte olan bu araştırmada; 2004 İlköğretim (1–5. Sınıf) Matematik Dersi Öğretim Programı'nın değerlendirme ögesine ilişkin öğretmen görüşlerinin belirlenmesi amaçlandığından tarama modeli kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Karasar (2005, s.77)'a göre tarama modeli, var olan bir durumu ortaya çıkarmaya ve olduğu gibi betimlemeye çalışan bir araştırma modelidir.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evreni; tesadüfi yolla seçilen Çanakkale, Edirne ve Eskişehir illeri, örneklemi ise bu illerde bulunan ve yine tesadüfi yolla seçilen ilköğretim okullarındaki sınıf öğretmenleri olarak belirlenmiştir. Araştırmaya Çanakkale, Edirne ve Eskişehir il merkezlerinde görev yapan 459 sınıf öğretmeni katılmıştır. Ancak araştırmaya katılan 459 sınıf öğretmeninden 32'si ölçeği eksik ya da yanlış doldurmaları nedeniyle örneklem dışında bırakılmış, kalan 427 sınıf öğretmenin verileri değerlendirmeye alınmıştır. Tablo 1'de örneklemdaki katılımcıların özellikleri verilmiştir.

Tablo 1'den, araştırma örneklemini oluşturan 427 sınıf öğretmenin, % 41.9'unun Çanakkale, % 30.4'ünün Eskişehir ve % 27.6'sının Edirne ilinde

görev yaptığı anlaşılmaktadır. Katılımcılar eğitim durumu özelliği açısından incelendiğinde %44.5'inin Ön Lisans ve Lisans Tamamlama, %36.5'i Sınıf Öğretmenliği Lisans ve %19'unun diğer şeklinde bir dağılıma sahip olduğu görülmektedir.

Tablo 1: Örneklemdeki Katılımcıların Özellikleri

Görev Yaptığı İl	F	%
Çanakkale	179	41.9
Eskişehir	130	30.4
Edirne	118	27.6
Toplam	427	100

Eğitim Durumu	F	%
Ön Lisans ve Lisans Tamamlama	190	44.5
Lisans Mezunu	156	36.5
Diğer	81	19.0
Toplam	427	100

Mesleki Deneyim	F	%
1 yıldan az-5 yıl	27	6.3
6-10 yıl	81	19.0
11- 15 yıl	71	16.6
16-20 yıl	97	22.7
21 yıl ve üstü	150	35.5
Toplam	427	100

Okuttuğu Sınıf Düzeyi	F	%
1. Sınıf	66	15.5
2. Sınıf	89	20.8
3. Sınıf	99	23.2
4. Sınıf	82	19.2
5. Sınıf	91	21.3
Toplam	427	100

Yeni Programa Yönelik Hizmet İçi Eğitim	F	%
Evet	214	50.1
Hayır	213	49.9
Toplam	427	100

Araştırmaya katılan öğretmenlerin mesleki deneyimleri incelendiğinde; %6.3'ü 1 yıldan az-5yıl, %19.0'u 6-10 yıl, %16.6'sı 11-15 yıl, %22.7'si 16-20 yıl, %35.1'i 21 yıl ve üstü deneyime sahip oldukları belirlenmiştir. Öğretmenlerin, okuttuğu sınıf düzeylerinin dağılımı; %15.5'i 1. sınıf, %20.8'i 2. sınıf, %23.2'si 3. sınıf, %19.2'si 4. sınıf ve %21.3'ü 5. sınıf şeklinde oluştuğu yine Tablo 1'de görülmektedir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin, yeni programa yönelik hizmet içi eğitimi alma durumu ise %50.1'i evet, %49.9'u hayır olarak belirlenmiştir.

Veriler ve Toplanması

Araştırmada İlköğretim Matematik Dersi Öğretim Programına ilişkin sınıf öğretmenlerinin görüşlerini belirlemek amacıyla araştırmacılar tarafından ölçek hazırlanmıştır. Ölçeği hazırlarken alanda gerçekleştirilmiş araştırmalar, lisansüstü eğitim tezleri incelenmiş, sınıf öğretmenlerinden yazılı görüşler alınmış daha sonra taslak hazırlanmıştır. Taslak ölçeğin görünüş ve kapsam geçerliğine ilişkin olarak çeşitli üniversitelerde (Anadolu, Marmara, Dokuz Eylül ve Çanakkale Onsekiz Mart) görev yapmakta olan alan uzmanlarından görüş alınmış; uzmanların öneri ve eleştirileri doğrultusunda veri toplama aracı tekrar düzenlenerek uygulamaya hazır duruma getirilmiştir. Araç uygulama öncesi 100 kişilik bir öğretmen grubuna yapı geçerliliği amacıyla uygulanmış, uygulama sonrasında faktör analizi tekniği ile maddeler incelenmiş, faktör yükü .30 altında bulunan maddeler araçtan çıkarılmıştır. Hazırlanan veri toplama aracında, öğretmenlerin kişisel bilgilerini saptamaya yönelik 7 madde ve matematik dersi öğretim programının tamamına ilişkin öğretmen görüşlerini belirlemeye yönelik 41 madde yer almaktadır. 41 maddeden yalnızca programın değerlendirme ögesi ile ilgili olan 11'i bu çalışma kapsamında ele alınmıştır. Veri toplama aracının güvenilirliğini belirlemek için, araştırma örneklemini dışında kalan gruplara ölçek uygulanarak testi yarılama istatistiksel yöntemiyle güvenilirlik katsayısı hesaplanmış, katsayı yaklaşık olarak .93 bulunmuştur. Bulunan değer ölçeğin güvenilirliği için oldukça iyi bir değer olduğu söylenebilir.

Araştırma için gerekli olan veriler Milli Eğitim Bakanlığı'ndan alınan izin doğrultusunda Çanakkale, Edirne ve Eskişehir illerinde 2005–2006 öğretim yılı sonu seminer döneminde 459 sınıf öğretmenine ölçek uygulanarak toplanmıştır.

Verilerin Analizi

Toplanan verilerin; frekans ve yüzde, aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri hesaplanmış, öğretmenlerin görüşleri arasında; mesleki deneyim, eğitim durumu, görev yaptıkları il, okutulan sınıf düzeyi ve yeni programa yönelik hizmet içi eğitim alma durumu değişkenlerine göre anlamlı bir fark olup olmadığı, t-test, varyans analizi istatistiksel teknikleri ile sınanmıştır. Elde edilen bulgular, tablolar halinde sunularak yorumlanmıştır. Öğretmen görüşleri arasında farklılık bulunma durumu .05 anlamlılık düzeyi dikkate alınarak gerçekleştirilmiştir.

BULGULAR VE YORUMLAR

1. Sınıf Öğretmenlerinin Matematik Dersi Öğretim Programı'nın Değerlendirme Ögesine İlişkin Görüşleri:

Programdaki ölçme araçlarını ve değerlendirme türlerini kullanma durumlarına ilişkin sınıf öğretmenlerinin görüşlerini belirlemek amacıyla

hazırlanmış 11 maddeye ilişkin frekans, yüzde, aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri aşağıda tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2 incelendiğinde, yeni programda önerilen ölçme ve değerlendirme türlerinden “Öğrenci Ürün Dosyası (Portfolyo)” maddesine ilişkin olarak, öğretmenlerin %38.4’ü “Her Zaman”, %36.5’i “Sık Sık”, %20.1’i “Ara Sıra”, %4.9’u “Hiç” şeklinde görüş belirtmişlerdir. Bu maddeye ilişkin olarak öğretmen görüşlerinin aritmetik ortalaması 3.08’dir. Bu değer, öğretmen görüşlerinin ortalamasının “Sık Sık” düzeyinde olduğunu göstermektedir. Bu durum, araştırmaya katılan öğretmenlerin sayıca büyük bir bölümünün, değerlendirmede öğrenci ürün dosyalarını istenilen düzeyde kullandıkları şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 2: Sınıf Öğretmenlerinin Programda Önerilen Ölçme Araçları ve Değerlendirme Türlerini Kullanma Durumları

Matematik Dersi Ölçme Araçları ve Değerlendirme Türleri	Her Zaman		Sık Sık		Ara Sıra		Hiç		X	SS
	f	%	f	%	f	%	f	%		
Öğrenci Ürün Dosyası (portfolyo)	164	38.4	156	36.5	86	20.1	21	4.9	3.08	.88
Proje Değerlendirme Formu	69	16.2	145	34.0	179	41.9	34	8.0	2.58	.85
Öz Değerlendirme Formu	74	17.3	160	37.5	161	37.7	32	7.5	2.64	.85
Gözlem Formu	84	19.7	177	41.5	150	35.1	16	3.7	2.77	.80
Grup Değerlendirme Formu	49	11.5	147	34.4	192	45.0	39	9.1	2.48	.81
Ders Tutum Ölçeği	38	8.9	114	26.7	168	39.3	107	25.1	2.19	.91
Görüşme (Mülakat)	68	15.9	190	44.5	130	30.4	39	9.1	2.67	.85
Sözlü Sunum	97	22.7	223	52.2	88	20.6	19	4.4	2.93	.77
Yazılı sınav	104	24.4	175	41.0	120	28.1	28	6.6	2.83	.87
Sözlü sınav	90	21.1	189	44.3	111	26.0	37	8.7	2.77	.87
Seçmeli Testler (çoktan seçmeli, doğru-yanlış vb.)	122	28.6	206	48.2	87	20.4	12	2.8	3.02	.77

Veri toplama aracında yer alan “Proje Değerlendirme Formu” türünün kullanımına ilişkin öğretmen görüşleri arasında, %41.9’ luk bir oranla “Ara Sıra” ilk sırayı alırken %8’lik bir oranla “Hiç” aralığı ise son sırayı almıştır. Bu değerlendirme türünün kullanımına ilişkin olarak oluşan öğretmen görüşlerinin aritmetik ortalaması 2.58’dir. Bu değer, “Ara Sıra” düzeyine karşılık gelmektedir. Bu bulgulara dayalı olarak, araştırmaya katılan öğretmenlerin sayıca önemli bir bölümünün, proje değerlendirme formlarını yeterli düzeyde kullanmadıkları ya da bu değerlendirme türü hakkında yeteri kadar bilgiye sahip olmadıkları söylenebilir.

Veri toplama aracında yer alan “Öz Değerlendirme Formu” türünün kullanımına ilişkin olarak, öğretmen görüşlerinde ilk sırayı %37.7’lik oranla “Ara Sıra”, son sırayı ise %7.5’luk oranla “Hiç” aralığı almıştır. Bu maddeye ilişkin olarak öğretmen görüşlerinin aritmetik ortalaması 2.64’olarak hesaplanmıştır. Bu değer, öğretmen görüşlerinin ortalamasının “Sık Sık” düzeyinde olduğunu göstermektedir. Bu bulgu; araştırmaya katılan öğretmenlerin büyük bir bölümünün, değerlendirme sürecinde öz değerlendirme formlarını istenen düzeyde kullanıyor oldukları şeklinde yorumlanabilir.

Veri toplama aracında yer alan “Gözlem Formu” türüne ilişkin olarak, öğretmen görüşleri arasında %41.5’lik oranla “Sık Sık” aralığı ilk sırayı alırken, %3.7’lik oranla “Hiç” aralığı son sırayı almıştır. Bu maddeye ilişkin olarak öğretmen görüşlerinin aritmetik ortalaması 2.77 olarak hesaplanmıştır. Bu değer, öğretmen görüşlerinin ortalamasının “Sık Sık” düzeyine karşılık geldiğini göstermektedir. Bu bulguya dayalı olarak, araştırmaya katılan öğretmenlerin büyük bir bölümünün ölçme ve değerlendirmede gözlem formlarını yeterli düzeyde kullandıkları söylenebilir.

Veri toplama aracında bulunan bir diğer tür olan “Grup Değerlendirme Formuna” ilişkin olarak, öğretmen görüşleri arasında ilk sırayı %45’lik oranla “Ara Sıra” aralığı alırken, %9.1’lik oranla “Hiç” son sırayı almıştır. Bu maddeye ilişkin olarak sınıf öğretmenlerinin verdikleri yanıtların aritmetik ortalaması 2.48 olarak hesaplanmıştır. Bu değer, öğretmen görüşlerinin ortalamasının “Ara Sıra” düzeyinde olduğunu göstermektedir. Bu bulguya dayalı olarak, sınıf öğretmenlerinin ölçme ve değerlendirme sürecinde grup değerlendirme formlarını yeterli düzeyde kullanmadıkları ya da öğretmenlerin bu değerlendirme türü hakkında yeteri kadar bilgiye sahip olmadıkları söylenebilir.

Veri toplama aracında yer alan “Ders Tutum Ölçeği” türünün kullanımına ilişkin olarak, öğretmenlerin %8.9’u “Her Zaman”, %26.7’si “Sık Sık”, %39.3’ü “Ara Sıra”, %25.1’i “Hiç” şeklinde görüş belirtmişlerdir. Bu maddeye ilişkin olarak öğretmen görüşlerinin aritmetik ortalaması ise 2.19’olarak hesaplanmıştır. Bu değer, öğretmen görüşlerinin ortalamasının “Ara Sıra” düzeyine karşılık geldiğini göstermektedir. Bu bulgu, sınıf öğretmenlerinin ölçme ve değerlendirme sürecinde ders tutum ölçeklerini yeterince sık kullanmadıkları ya da öğretmenlerin duyuşsal özelliklerin değerlendirilmesi konusunda yeterince bilgi sahibi olmadıkları şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 2’de bulunan “Görüşme (Mülakat)” türünün kullanımına ilişkin olarak, öğretmen görüşleri arasında %44.5’lik bir oranla “Sık Sık” aralığı ilk sırayı alırken, %9.1’lik bir oranla “Hiç” aralığı son sırayı almıştır. Bu türün kullanımına ilişkin olarak öğretmen görüşlerinin aritmetik ortalaması 2.67 olarak hesaplanmıştır. Bu değer, öğretmen görüşlerinin ortalamasının “Sık Sık” düzeyinde olduğunu göstermektedir. Bu bulguya dayalı olarak;

araştırmaya katılan öğretmenlerin sayıca önemli bir bölümünün değerlendirmede görüşme yöntemini kullandıkları söylenebilir.

Veri toplama aracında bulunan “Sözlü Sunum” türünün kullanımına ilişkin olarak, öğretmen görüşleri arasında %52.2’lik bir oranla “Sık Sık” aralığı ilk sırada yer alırken, %4.4’lük bir oranla “Hiç” aralığı son sırada yer almıştır. Bu türün kullanımına ilişkin olarak öğretmen görüşlerinin aritmetik ortalaması 2.93 olarak hesaplanmıştır. Bu değer, öğretmen görüşlerinin ortalamasının “Sık Sık” düzeyinde olduğunu göstermektedir. Bu bulguya göre; araştırmaya katılan öğretmenlerin sayıca büyük bir bölümü, değerlendirmede sözlü sunumu sık kullandıklarını belirtmişlerdir. Bu durum, öğretmenlerin ölçme ve değerlendirme sürecinde sözlü sunum tekniğine daha yatkın oldukları şeklinde yorumlanabilir.

“Yazılı Sınav” türünün kullanımına ilişkin olarak, öğretmen görüşleri arasında ilk sırayı %41’lik bir oranla “Sık Sık” aralığı, son sırayı ise %6.6’lık bir oranla “Hiç” aralığı almıştır. Bu türün kullanımına ilişkin olarak öğretmen görüşlerinin aritmetik ortalaması 2.83 olarak hesaplanmıştır. Bu değer, öğretmen görüşlerinin ortalamasının “Sık Sık” düzeyinde olduğunu göstermektedir. Bu bulgu; araştırmaya katılan öğretmenlerin sayıca önemli bir bölümünün, ölçme aracı olarak yazılı sınavı sıkça kullanmaya devam ettiklerinin bir işareti olarak yorumlanabilir.

Veri toplama aracında bulunan “Sözlü Sınav” türünün kullanımına ilişkin olarak, öğretmen görüşleri arasında %44.3’lük bir oranla “Sık Sık” aralığı ilk sırayı, %8.7’lik bir oranla “Hiç” aralığı son sırayı almıştır. Bu türün kullanımına ilişkin olarak öğretmen görüşlerinin aritmetik ortalaması 2.77 olarak hesaplanmıştır. Bu değer, öğretmen görüşlerinin ortalamasının “Sık Sık” düzeyinde olduğunu göstermektedir. Bu bulguya dayalı olarak; araştırmaya katılan öğretmenlerin sayıca önemli bir bölümünün, ölçme ve değerlendirme sürecinde sözlü sınav tekniğini sıkça kullandıkları söylenebilir.

Tablo 2’de son sırada yer alan “Seçmeli Testler” türünün kullanımına ilişkin olarak, öğretmen görüşleri arasında, %48.2’lik bir oranla “Sık Sık”, ilk sırayı, %2.8’lik bir değerle “Hiç” aralığı ise son sırayı almıştır. Bu türün kullanımına ilişkin olarak öğretmen görüşlerinin aritmetik ortalaması 3.02’olarak hesaplanmıştır. Bu değer, öğretmen görüşlerinin ortalamasının “Sık Sık” düzeyinde olduğunu göstermektedir. Bu bulgu; araştırmaya katılan öğretmenlerin sayıca önemli bir bölümünün, ölçme ve değerlendirme sürecinde yazılı yoklama ve sözlü yoklamalardan daha yüksek bir ortalama ile çoktan seçmeli testleri kullandıklarını göstermektedir.

2. Sınıf Öğretmenlerinin Mesleki Deneyimi İle Programın Değerlendirme Ögesine İlişkin Görüşlerinin Analizi

Sınıf öğretmenlerinin Matematik Dersi Öğretim Programı’nın değerlendirme ögesine ilişkin öğretmen görüşleri; mesleki deneyim, eğitim

durumu, görev yaptıkları il, okutulan sınıf düzeyi ve yeni programa yönelik hizmet içi eğitim alma durumu değişkenleri açısından analiz edilmiştir.

Tablo 3: Sınıf Öğretmenlerinin Mesleki Deneyimi İle Programın Değerlendirme Ögesine İlişkin Görüşlerinin Analizi

<i>Eğitim Durumu</i>	<i>Kareler Toplamı</i>	<i>Sd</i>	<i>Kareler Ortalaması</i>	<i>F</i>	<i>p</i>
Gruplar Arası	12.147	30	.405		
Grup içi	231.029	396	.583	.694	.888
Toplam	243.176	426			

Sınıf öğretmenlerinin mesleki deneyimi ile programın değerlendirme ögesine ilişkin görüşleri arasında anlamlı bir fark olup olmadığı istatistiksel açıdan sınanmış, sınama sonuçları yukarıda tablo 3’te gösterilmiştir.

Tablo 3’den; öğretmenlerin programın değerlendirme ögesine yönelik görüşlerinin mesleki deneyim özellikleri açısından anlamlı derecede farklılık göstermediği anlaşılmaktadır [$F_{(4-422)} = .215, p > .05$]. Elde edilen bu bulgu ile meslekteki deneyim açısından farklılık gösteren sınıf öğretmenlerinin, programın değerlendirme ögesine ilişkin görüşlerinin birbirini desteklediği söylenebilir. Bu sonuç; Yılmaz (2006)’ın “Yenilenen 5. Sınıf Matematik Programı Hakkında Öğretmen Görüşleri” konulu araştırması ve Bulut (2006)’un “Yeni İlköğretim Birinci Kademe Programlarının Uygulamadaki Etkililiğinin Değerlendirilmesi” konulu araştırması sonuçları ile paralellik göstermektedir.

Sınıf öğretmenlerinin eğitim durumu ile programın değerlendirme ögesine ilişkin görüşleri arasında anlamlı bir fark olup olmadığı istatistiksel açıdan sınanmış, sınama sonuçları tablo 4’te gösterilmiştir. Tablo 4 incelendiğinde; öğretmenlerin programın değerlendirme ögesine yönelik görüşlerinin eğitim durumu özellikleri açısından anlamlı derecede farklılık göstermediği anlaşılmaktadır [$F_{(30-396)} = .694, p > .05$].

Tablo 4: Sınıf Öğretmenlerinin Eğitim Durumu İle Programın Değerlendirme Ögesine İlişkin Görüşlerinin Analizi

<i>Meslek Deneyimi</i>	<i>Kareler Toplamı</i>	<i>Sd</i>	<i>Kareler Ortalaması</i>	<i>F</i>	<i>P</i>
Gruplar Arası	.280	4	6.998		
Grup içi	137.379	422	.326	.215	.930
Toplam	137.658	426			

Eğitim durumu değişkeni açısından farklılık gösteren sınıf öğretmenlerinin, programın değerlendirme ögesine ilişkin ortaya koydukları görüşlerinin birbirini desteklediği, diğer bir anlatımla benzer görüşe sahip oldukları söylenebilir. Bu bulgu, Yılmaz (2006) ve Bulut (2006)'un araştırmalarının bulguları ile paralellik göstermektedir.

Tablo 5: Sınıf Öğretmenlerinin Görev Yaptıkları İl İle Programın Değerlendirme Ögesine İlişkin Görüşlerinin Analizi

<i>Okutulan Sınıf Düzeyi</i>	<i>Kareler Toplamı</i>	<i>Sd</i>	<i>Kareler Ortalaması</i>	<i>F</i>	<i>p</i>
Gruplar Arası	1.606	4	.401	1.245	.291
Grup içi	136.053	422	.322		
Toplam	137.658	426			

Sınıf öğretmenlerinin görev yaptıkları il ile programın değerlendirme ögesine ilişkin görüşleri arasında anlamlı bir fark olup olmadığı istatistiksel açıdan sınınmış, sınama sonuçları yukarıda tablo 5'te gösterilmiştir.

Tablo 5 incelendiğinde, öğretmenlerin görevli buldukları il ile programın değerlendirme boyutuna yönelik görüşleri arasında anlamlı bir fark olduğu görülmektedir [$F_{(2-424)} = 4.067$, $p < .05$]. Bu bulgu, Gömleksiz (2005)'in "Yeni İlköğretim Programının Uygulamadaki Etkililiğinin Değerlendirilmesi" araştırmasının bulguları ile paralellik göstermektedir.

Anlamlı farkın hangi iller arasında olduğunu belirlemek amacıyla yapılan Scheffe testinin sonuçlarına göre; Eskişehir'de ($X=2.80$) görev yapan öğretmenlerin programın değerlendirme ögesine ilişkin görüşlerinin, Çanakkale'de ($X=2.64$) görev yapan öğretmenlerden daha olumlu olduğu belirlenmiştir.

Sınıf öğretmenlerinin okuttukları sınıf düzeyi ile programın değerlendirme ögesine ilişkin görüşleri arasında anlamlı bir fark olup olmadığı istatistiksel açıdan sınınmış, sınama sonuçları tablo 6'da gösterilmiştir.

Tablo 6: Sınıf Öğretmenlerinin Okuttukları Sınıf Düzeyi İle Programın Değerlendirme Ögesine İlişkin Görüşlerinin Analizi

<i>Görev İli</i>	<i>Kareler Toplamı</i>	<i>Sd</i>	<i>Kareler Ortalaması</i>	<i>F</i>	<i>p</i>	<i>Anlamlı Fark</i>
Gruplar Arası	2.591	2	1.296	4.067	.018	Eskişehir- Çanakkale
Grup içi	135.067	424	.319			
Toplam	137.658	426				

Tablo 6 incelendiğinde, öğretmenlerin okuttukları sınıf düzeyi özellikleri açısından, programın değerlendirme ögesine yönelik görüşleri arasında anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir [$F_{(4-422)} = 1.245, p > .05$]. Bu bulgu okuttukları sınıf düzeyi açısından farklılık gösteren sınıf öğretmenlerinin, programın değerlendirme ögesine ilişkin görüşlerinin birbirini desteklediği şeklinde yorumlanabilir.

Sınıf öğretmenlerinin hizmet içi eğitim alma durumları ile programın değerlendirme ögesine ilişkin görüşleri arasında anlamlı bir fark olup olmadığı istatistiksel açıdan sınanmış, sınama sonuçları tablo 7’de gösterilmiştir.

Tablo 7: Sınıf Öğretmenlerinin Hizmet İçi Eğitim Alma Durumları İle Programın Değerlendirme Boyutuna İlişkin Görüşlerinin Analizi

<i>Hizmet İçi Eğitim</i>	<i>X</i>	<i>SS</i>	<i>sd</i>	<i>t</i>	<i>p</i>
<i>N</i>					
Evet	214	2.80	.63		
Hayır	213	2.66	.48	425	2.62
					.009

Tablo 7 incelendiğinde, öğretmenlerin programın değerlendirme ögesine ilişkin görüşleri arasında hizmet içi eğitim alma durumu değişkeni açısından anlamlı bir fark olduğu görülmektedir [$t_{(425)} = 2.62, p < .05$]. Bu bulguya dayalı olarak, hizmet içi eğitim alma durumu açısından sınıf öğretmenlerinin programın değerlendirme ögesine ilişkin görüşlerinin birbirinden farklılaştığı söylenebilir. Bu farkın, programın değerlendirme boyutuna ilişkin olarak, hizmet içi eğitim alan öğretmenlerin ($X=2.80$), hizmet içi eğitim almayan öğretmenlere ($X=2.66$) göre daha olumlu görüş belirtmeleri nedeniyle olduğu çıkarılabilir. Araştırmada ulaşılan bu bulgu, Korkmaz (2006)’ın “Yeni İlköğretim Programının Öğretmenler Tarafından Değerlendirilmesi” ve Kutlu (2005)’nin “Yeni İlköğretim Programlarının Öğrenci Başarısındaki Gelişimini Değerlendirme Boyutu Açısından İncelenmesi” başlıklı araştırmalarının bulguları ile paralellik göstermektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Nitelikli eğitim ve nitelikli matematik öğretimi konusu tüm yurttaşların yetiştirilmesi görevini üstlenmiş olan ilköğretim kurumları için daha ayrı önem taşımaktadır. Nitekim bu öğretim basamağında sağlanacak başarının daha sonraki öğretim basamaklarına ve yaşama olan katkısı düşünüldüğünde uygulanacak programların sürekli geliştirilmesi ve değerlendirilmesi konusunun gerekliliği bir kez daha karşımıza çıkmaktadır. ilköğretim kurumlarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin Matematik Dersi Öğretim Programının Değerlendirme ögesine ilişkin görüşlerini belirlemeyi amaçlayan çalışma, betimsel nitelikte olup, 427 sınıf öğretmenin katılımı ile

gerçekleştirilmiştir. Çalışmada toplanan verilerin analizi sonucunda elde edilen bulgulara dayalı olarak aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır;

Sonuçlar

Sınıf Öğretmenlerinin yeni matematik dersi öğretim programının değerlendirme ögesine ilişkin kendilerine yöneltilen değerlendirme araç türlerinden öğrenci ürün dosyası ve seçmeli testleri sık şekilde, ders tutum ölçeği ve grup değerlendirme formunu ise seyrek şekilde kullandıkları belirlenmiştir.

Sınıf öğretmenlerinin programın değerlendirme ögesine yönelik görüşleri arasında mesleki deneyim, eğitim durumu ve okutulan sınıf düzeyi değişkenleri açısından anlamlı bir fark bulunmazken, görev yaptıkları il ve hizmet içi eğitim alma değişkenleri açısından anlamlı fark bulunmuştur.

Sınıf öğretmenlerinin görev yaptıkları il değişkeni ile programın değerlendirme ögesine yönelik görüşleri arasında anlamlı fark olduğu belirlenmiştir.

Sınıf öğretmenlerinin yeni programla ilgili hizmet içi eğitim alma durumları ile programın değerlendirme ögesine yönelik görüşleri arasında, hizmet içi eğitim alan öğretmenler lehine anlamlı fark olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.

Öneriler

- Yeni programın amacına ulaşabilmesi için; programın uygulayıcısı olan öğretmenlere etkili ve sistematik bir hizmet içi eğitim verilmelidir. Ayrıca bu eğitim süreçlerinde öğretmenlerin programı uygulamada yaşadıkları sorunlar sorgulanmalı ve bu sorunlar için gerekli iyileştirmeler de anında yapılmalıdır.
- Programla ilgili gereksinimlerin giderilmesi için etkililiği olan ve daha uzun sürece yayılmış bir hizmet içi eğitimin, gerekli yeterliliğe sahip kişilerce verilmesi sağlanmalıdır
- İlköğretim Matematik Dersi Öğretim Programı'nın değerlendirme araçları olan proje ve grup çalışması değerlendirme etkinliklerinin gerçekleştirilmesine ebeveynlerde katkı sağlamalıdır. Bu amaçla, programın tanıtımı ve uygulamaları hakkında ebeveynlere programda önerilen gerekli bilgilendirme çalışmaları yapılmalıdır.
- Öğretmen görüşlerinin yanı sıra uzman, yönetici, ebeveyn ve öğrenci görüşlerinin de alındığı daha başka araştırmalar gerçekleştirilmelidir.

KAYNAKÇA

Altun, M. (2002). **İlköğretim İkinci Kademe (6, 7 ve 8. Sınıflarda) Matematik Öğretimi**, Bursa: Alfa Yayınları.

- Arslan, M. Ve L. Eraslan (2003). Yeni Eğitim Paradigması ve Türk Eğitim Sisteminde Dönüşüm Gerekliği. **Milli Eğitim Dergisi**. Güz. Sayı: 160. <<http://yayin.meb.gov.tr/dergiler/160/arslan-eraslan.htm>>, 10/09/2006
- Bilen, M. (1996). **Plandan Uygulamaya Öğretim**. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Bulut, İ. (2006). **Yeni İlköğretim Birinci Kademe Programlarının Uygulamadaki Etkililiğinin Değerlendirilmesi**. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Elazığ: Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Erden, M. (1993). **Eğitimde Program Geliştirme**. Ankara: Personel Eğitim Merkezi Yayınları No:6
- Gömlüksiz, M. N. (2005). Yeni İlköğretim Programının Uygulamadaki Etkililiğinin Değerlendirilmesi. **Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri Dergisi**, 5(2), ss.339–384
- Gözütok, D.(2003). Türkiye’de Program Geliştirme Çalışmaları. **Milli Eğitim Dergisi** Sayı:160, ss.44–64.
- Gürkan, T. (2004). “Eğitim Programlarıyla İlgili Çalışmalar. **Çoluk Çocuk Dergisi**, Cilt:7, Sayı: 42, ss.31–31.
- Karasar, N. (2005). **Bilimsel Araştırma Yöntemi**. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kısakürek, M. A. (1983). Eğitim Programlarının Hazırlanması ve Geliştirilmesi. **H. Ü. Eğitim Bilimleri Dergisi**. Cilt:16, Sayı:1, ss.217–220.
- Korkmaz, İ. (2006). Yeni İlköğretim Programının Öğretmenler Tarafından Değerlendirilmesi. *Ulusal Sınıf Öğretmenliği Kongresi Bildiri Kitabı*, Cilt: 2, Ankara: Kök Yayıncılık, ss.249–259.
- Kutlu, Ö. (2005). Yeni İlköğretim Programlarının Öğrenci Başarısındaki Gelişimi Değerlendirme Boyutu Açısından İncelenmesi, **Eğitimde Yansımalar: Yeni İlköğretim Programlarını Değerlendirme Sempozyumu**. Kayseri: Erciyes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Tekişik Eğitim Araştırma Geliştirme Vakfı, ss. 64–71.
- MEB (2005). **İlköğretim Matematik Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu**.www.meb.gov.tr adresinden 25.12.2006 tarihinde alınmıştır.
- Özdaş, A., D. Tanışlı, N. Y. Köse, ve Ç. Kılıç (2005). Yeni İlköğretim Matematik Dersi (1–5. Sınıflar) Öğretim Programının Öğretmen Görüşlerine Dayalı Olarak Değerlendirilmesi, **Eğitimde Yansımalar: VIII. Yeni İlköğretim Programlarını Değerlendirme Sempozyumu**. Kayseri: Erciyes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Tekişik Eğitim Araştırma Geliştirme Vakfı, ss.240–255.
- Phillips, J. J. (1997). **Handbook Of Training Evaluating And Measurement Methods**. 3.Edition. Houston: Butterworth-Heineman Publisher.
- Yılmaz, T. (2006). **Yenilenen 5. Sınıf Matematik Programı Hakkında Öğretmen Görüşleri (Sakarya İli Örneği)**. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.